

SALGÓ GABRIELLA

A MAGYAR ROVÁSÍRÁS ALKALMAZÁSA AZ ANYANYELVI OKTATÁS HITELES KIEGÉSZÍTŐJEKÉNT

A magyar rovásírás nemzeti, kulturális és néprajzi örökségünk. Maga a fogalom nemcsak egy betűkészletet rejt magában, hanem a magyar nemzet kulturális múltjának bizonyítékaként is szolgál. Megőrzése, felelevenítése és ápolása lehetőséget kínál a 21. században élő magyar ajkú nemzet identitás-tudatának megerősítésében.

A ROVÁSÍRÁS EREDETE ÉS JELENTŐSÉGE

A rovásírás a magyarok őseinek az írása, a legelső írásrendszerek közé tartozik. Kárpát-medencei jelenléte régészeti leletekkel bizonyíthatóan 8-9 ezer éves. Ebből következik, hogy legalább ennyi ideje a Kárpát-medence őslakói vagyunk. A rovásírás bizonyítja a szkíta-hun-avar-magyar folytonosságot, mert ezeknek a népeknek a régészeti emlékein megtalálhatók a rovás jelek. A rovásírás emlékei tehát bizonyítják, hogy a magyarok ősei már az újkőkorból írástudók voltak.

Az írás együtt fejlődik a nyelvvel. Így történhetett ez rovásírásunkkal is, melyre bizonyíték, hogy minden hangunkra volt és van betűnk, jelünk a rovásábécében. Amikor az ezredfordulón át kellett térnünk a latin betűs

írásra, egy szerényebb jelkészlettel kellett megbirkóznia őseinknek. Ennek köszönhetően 13 hangunkra nem volt megfelelő betű: ty, gy, ny, ly, sz, zs, cs, j, k, á, é, ő, ú. Mindez megfigyelhető például a nyelvemlékeinkben (Ómagyar Mária-siralom vagy a Halotti beszéd). Két jellel kell lejegyeznünk hét hangot (ty, gy, ny, ly, sz, zs, cs), amelyek azóta is megnehezítik gyermekeink írását, olvasását.

A magyar rovásírás a többi rovásíráshoz hasonlóan elsősorban más-salhangzós írás volt, sorvezetése is a többivel együtt a rovás technikájának megfelelően ellentétes irányú, tehát magán hordja a közös forrásból eredő valamennyi jellegét. Ezenkívül a magyar rovásírás egyéni írás is volt, amit főleg egyszerű emberek, pásztorok stb. népirásként műveltek. Ezért is volt némi eltérés vidékenként a betűformákban és a rövidítésekben, ami a megfejtésüket megnehezíti. Egy nagyon szép és nemes mondás szerint: „A múltat tiszteld a jelenben s tartsd a jövőnek” – mindebből kiderül, mennyire fontos egy nép életében a múlt ismerete és hagyományainak ápolása.

„A rovásírás legnagyobb jelentősége, hogy térben és időben összefogja a Kárpát-medence magyarságát”. (Friedrich Klára)

Felvidéki rováslelkek

0302A83A9MCH 10211MA30

Komáromi lándzsavég, XIV.sz.

Lévai vár alaprajza, XIII.sz.

Túrócí fakönyv, XVI.sz.

Felsőzemerédi felirat, XV.sz.

ROVÁSÍRÁS: AZ ANYANYELVI OKTATÁS KIEGÉSZÍTŐ ELEMÉJE

Az anyanyelv oktatására minden nemzet nagy hangsúlyt fektet. Jómagam is fontosnak tartom, hogy minden gyermek a saját gondolatait elsősorban a saját anyanyelvén tanulja meg kifejezni. Azon országokban élő tanulók, akik az adott állam kisebbségi nyelvét beszélnek, nehezebb helyzetben vannak. Ők már egészen a kisgyermekkortól legalább két nyelvvel ismerkednek, hogy felnőve kellőképpen be tudjanak illeszkedni az adott társadalom által támasztott elvárások sokadalmába. A szlovákiai magyarság helyzete is hasonló.

Iskoláinkban a mára már túlterhelt tanterveket megfelelően kiegészíthetik, segíthetik az iskolai szakköri tevékenységek. Erre az elméletre alapozva készültek el mindazon szakdolgozataim, melyek a magyar rovásírás oktatásában rejlő lehetőségekkel kívánok hozzájárulni a szlovákiai magyar anyanyelvi oktatás minőségéhez:

- *Písmo rováš v mimovyučovacom procese* (magiszteri diplomamunka: *Rovásírás a szabadidős tevékenységben*, 2008, Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem – Nyitra)
- *Využitie voľnočasových aktivít vo vyučovacom procese so zameraním na materinský jazyk* (pedagógiai kisdoktori munka: *Az anyanyelvet fejlesztő szabadidős tevékenységek az oktatásban*, 2009, Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem – Nyitra)
- *Využitie znakového písma pri osvojení čítania a písania u žiakov s poruchami čítania a písania* (gyógy-pedagógiai szakközüzés, 2011, Comenius Egyetem – Pozsony)
- *Rozvíjanie vyučovania runového písma s pomocou informačných a komunikačných technológií* (1. atesztációs munkám: *A rovásírás oktatásának fejlesztése az információs és kommunikációs technológiák segítségével*, 2012, Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem – Nyitra)
- *Úloha hry vo vyučovaní* (2. atesztációs munkám: *A játék szerepe az oktatásban*, 2013, Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem – Nyitra)

A felsorolt szakdolgozatok és a többéves tapasztalat mind a cserkészletben, mind a pedagógiában, olyan biztos alapot nyújtanak számomra, amelynek köszönhetően a szabadidős tevékenység aktív formájában nyilvánulhat meg a magyar rovásírás oktatása iskolánkon.

ROVÁSÍRÁS SZAKKÖRI KERETEK KÖZÖTT

Az egy teljes tanévet kitöltő szakköri munkánk több elemből tevődik össze. A bevált pedagógiai módszereink

„Mindig a jelen építi a múltat a jövőt”. írja Forrai Sándor, és folytatja, hogy: „Az a jelen, amelyről az írók szólnak, a jövő generációja számára akarva-akaratlan a jövő építését is szolgálja. A jövő építésének ez a folyamata nemzedékről nemzedékre napjainkban is tart. Jelenünk alapépitménye tehát az az ősi múlt, amelyhez minden generáció hozzáadta a maga tapasztalatát és mindazt, amit közösségi munkájával létrehozott. A múltnak tehát nagyon sok összeleveníye van, ami lényeges és fontos egy nép vagy nemzet életében a jövője szempontjából. Ahhoz, hogy jövőjét, folyamatoságát biztosítani tudja, nem mindegy, hogy jövőjét milyen múltat építi. A felvázolt séma alapján minden népközösség létrehozta a maga sajátos kultúráját, szokásait, életmódját, történelmét, mindazt, amelyben élni és boldogulni tudott. Minden nép arra törekszik, hogy múltjából minél többet ismerjen meg, rendelkezze minél több nemzeti önismerettel, nemzeti tudattal.”
(Forrai Sándor, 1994.)
Az ősi magyar rovásírás az ókortól napjainkig.)

Rovásírás munkafüzet

ႠႩႢႦႨႩႪႫ ႠႢႣႤႥႦႧႨႩႪႫ

2021-2022

ႠႢႫႪ-ႢႣႫႪ

Czaczor Gergely Alapiskola

ႠႩႢႦႨႩႪႫ ႠႢႣႤႥႦႧႨႩႪႫ

közé tartoznak a hagyományos esz-köztáron túl a korszerű IKT-s oktatási elemek, illetve az élménypedagógia kimeríthetetlen tárháza. Ezen elemek felhasználásával nyújtunk minőségi és élménydús oktató-nevelő munkát diákjainknak.

A magyar rovásíró szakköri tevékenységünket egy általam szerkesztett munkafüzet is segíti.

A betűelemek tanítását ugyanolyan hívóképes módszerrel vezetem be, mint az általános iskola 1. évfolymában. Mindehhez Friedrich Klára módszertani tapasztalatai és Horváth István hívóképei szolgálnak remek alapot. A hagyományörző kifejezések, tárgyak és cselekedetek mára bő kiegészítést igényelnek a korunk diáksága körében. Pl. gypű, cserény, jóvesztő, tiloló, döngölő stb.

Mindezt a magyarázatot izgalmas kutatással is egybe lehet kötni, ha adottak a feltételek. A diákok számára egy-egy múzeum vagy tájház meglátogatása hatalmas élményt tud nyújtani.

A tantárgyközi kapcsolatok gazdagítására is kiterjedő betűkészlet lehetővé teszi a játékos tudásgyarapítást. A magyar rovás jelkészlet ugyanis képes más-más nyelven is megörökíteni egy adott szöveget.

Miután a diákok megismerkedtek az összes betűelemmel, folytatjuk az ismeretszerzést a rovásszámok és az összerovás művészetével. Hatalmas kihívás és egyben izgalmas játék is számukra, amikor egy képben elrejtve felfedezik az ismert jeleket, betűformákat.

Természetesen a hitelesség megköveteli, hogy a lehetőségekhez mérten

érintsük a rovás emlékekhez kötődő történelmi múlt bemutatását is. Tanév végéig több olyan információval gazdagodnak szakkörösünk, amelyek által tudatosítják az őseink által ránk hagyott gazdag kultúrát.

„Egy indiai bölcs mondás szerint áldott legyen az, aki az írást feltalálta. Az emberiség számára az írás feltalálása valóban az egyik legnagyobb áldás. Nélküle a fejlődés minden téren annyira lelassult volna, hogy elmaradottságunkat a maihoz képest elképzelni is alig tudjuk. A múltba való visszatérésnek is egyik eszköze az írás. Ránk maradt régi írásos emlékekből évezredekre visszamenően tájékozódni tudunk egyes népek kultúrájáról, műveltségi fokáról, hitvilágáról, érzelmeiről, szokásairól stb.” (Forrai Sándor)

A ROVÁSÍRÁS JELENLÉTE AZ OKTATÁSI KERETEKEN TÚL

A tantermi oktatáson kívül – Felvidéken – további lehetőségek is adottak a magyar rovásírás elsajátítása érdekében. Ezek: a Palóc Társaság, a Felvidéki Rovók Társasága, a Szlovákiai Magyar Cserkészszövetség, a Baranta csapatok és egyéb intézménybeli egyesületek munkái. Gyakorlati felhasználását tekintve a magyar rovásírás már számos helyen megjelenik, így nálunk is: településtáblák neveiben (pl. Udvard, Ipolybalog stb.), különböző rendezvények feliratában, logókban, újságlapok szélein, okleveleken, emlékiratokon, ékszereken, ruházaton, a média szinte minden területén (újság, könyv, világháló) stb.

Adamikné Jászó Anna gondolatai szerint: „A tanulók személyiségfejlesztését az iskola pedagógiai programja szolgálja, melynek kulcsfogalmai a következők lehetnek: beszélés, munka, játék, ünnep. Beszélni, dolgozni, játszani, ünnepelni annyi, mint embernek lenni. Az iskola pedig embert nevel, s ezért hatja át tevékenységét a beszélés, a munka, a játék és az ünnep. Az a feladatunk, hogy beillesztjük a gyereket abba a környezetbe, abba a kulturális közegbe, melyben él, mégpedig azáltal, hogy megismertetjük vele környezetének jelenét és múltját.”

Rovásírásunk elsajátítását tekinthetjük tehát egy „olyan módszertannak, mint az orvostudomány: nem árt, ha egy kicsit mindenki ismeri, hiszen a szülő gyermekének nemcsak testi, hanem lelki, anyanyelvi fejlődéséért is felelős” (Friedrich Klára).

FELHASZNÁLT IRODALOM:

- Friedrich Klára – Szakács Gábor: *Kárpát-medencei birtoklevelünk.* Szakács Gábor kiadása, 2003.
- Forrai Sándor. *Az ősi magyar rovásírás az ókortól napjainkig.* Antológia Kiadó, Lakitelek, 1994.
- Adamikné Jászó Anna – Kálmáné Bors Irén – Kernya Rózsa – H. Tóth István: *Az anyanyelvi nevelés módszerei.* Kaposvár, Kaposvári Egyetem CSVN Pedagógiai Főiskolai Kara, 2001.

Betűtanulási sorrend:

Y	Y	↑	↑	†	†	†	†	†	†
zs	t	c	j	gy	d	i	í	sz	
Λ	Λ	Λ	‡	K	‡	q	q		
l	g	s	p	ö	m	á	a		
Μ	Μ	M	Н	Н	Н	Ч	Х	Х	
ú	u	v	z	cs	r	ü	ty	b	
Ⴂ	Ⴃ	Ⴄ	Ⴅ	Ⴆ	Ⴇ	Ⴈ	Ⴉ	Ⴊ	Ⴋ
h	é	e	ő	ó	o	ny	n		
Ⴄ	Ⴅ	Ⴆ	Ⴇ						
k	ű	f	ly						

ႨႩႪ	ႨႩႪ	ႨႩႪ	ႨႩႪ	ႨႩႪ	ႨႩႪ	ႨႩႪ	ႨႩႪ
9	8	7	6	5	4	3	2
XXV	XV	V	XXXX	XXX	XX		
70	60	50	40	30	20		
Ⴋ	Ⴋ		XXXXV	X			
1000	100		90				